

2017/27

ONTVANGEN 12 JULI 2017

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Christelijke Hogeschool Windesheim
T.a.v. De heer Drs. J.W. Meinsma
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **06 JULI 2017**
Betreft Besluit inzake macrodoelmatigheid hbo masteropleiding
Psychomotorische Therapie

Onze referentie
1219527

Bijlagen
1

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Geachte heer Meinsma,

Met uw brief van 8 mei 2017, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 11 mei 2017 hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo masteropleiding Psychomotorische Therapie als bekostigde opleiding te verzorgen in Zwolle (deeltijd). De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Gezondheidszorg en de studielast is door u bepaald op 60 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 14 juni 2017, met het kenmerk 2017/27, positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo masteropleiding Psychomotorische Therapie (deeltijd) te verzorgen als bekostigde opleiding in de gemeente Zwolle.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de masteropleiding niet binnen 10 maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Croho. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat u contact hierover heeft gehad met de NVAO, conform artikel 5a.11 van de WHW.

Onze referentie
1219527

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Hofman,

datum 14 juni 2017
onderwerp advies nieuwe opleiding hbo master Psychomotorische Therapie Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle
ons kenmerk 2017/27
bijlagen advies CDHO

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag voor een nieuwe opleiding van Christelijke Hogeschool Windesheim ten behoeve van de hbo master Psychomotorische Therapie te Zwolle.

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 11 mei 2017 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Christelijke Hogeschool Windesheim om de hbo master Psychomotorische Therapie (voortaan vermeld als MPT) als bekostigde opleiding te verzorgen te Zwolle. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
14 juni 2017

onderwerp
nieuwe opleiding
Christelijke Hogeschool
Windesheim
deeltijd hbo

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van Christelijke Hogeschool Windesheim om de opleiding hbo master Master Psychomotorische Therapie als bekostigde opleiding te Zwolle te verzorgen.

Master
Psychomotorische Therapie
Zwolle

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

ons kenmerk
2017/27

bijlagen
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil MPT in Zwolle aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master in het Croho onderdeel Gezondheidszorg. De master omvat 60 EC en wordt in deeltijd aangeboden. Studenten kunnen deze ook modulair volgen. Sinds 2007 wordt MPT al onbekostigd aangeboden door de aanvrager. Sinds 2011 wordt deze master vanuit het Ministerie van OCW gesubsidieerd. De subsidie loopt dit jaar af.

In beide jaren ontwikkelen studenten meer vakmanschap in de praktijk. Theorie, therapeutische en methodische vaardigheden passeren de revue. In het eerste jaar doen studenten onderzoeksvaardigheden op en in het tweede jaar schrijven ze een masterthesis. Tevens kiezen zij twee masterclasses op specifieke thema's. Studenten leren zich te profileren omdat in de gezondheidszorg, het welzijn en het onderwijs psychomotorische therapie nog niet een vanzelfsprekende behandelvorm is. Zij leren hun keuzes te onderbouwen aan de hand van wetenschappelijke literatuur en weten hoe psychomotorische therapie zich in verschillende zorgcontexten kan positioneren.

De opleiding is toegankelijk voor mensen die minimaal 16 uur per week werken als psychomotorische therapeut. Zij moeten een bachelor Psychomotorische Therapie

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 2 van 7 hebben afgerond of een aanverwante hbo of wo bachelor opleiding (psychologie, sociaal pedagogische hulpverlening, fysiotherapie, eerstegraads leraar lichamelijke opvoeding). Voor bepaalde groepen kan een instroomtraject verplicht worden gesteld.

Afgestudeerden van MPT kunnen op seniorniveau functioneren in hun beroep en mogen zich registreren als seniors bij het Register Vaktherapie. Dit kan alleen als zij een master hebben. Dit is voor beroepsbeoefenaren van vaktherapeutische beroepen een voorwaarde. Ze hebben kennis over theorie en methodiek van psychomotorische therapie om complexe psychosociale en psychiatrische problemen te analyseren, hulpvragen te formuleren, een behandelplan op te stellen, uit te voeren en te evalueren. Ze kunnen deze problemen vanuit verschillende referentiekaders benaderen en wetenschappelijk verantwoord handelen met betrekking tot diverse patiëntengroepen.

Het doel is om psychomotorische therapeuten op te leiden die in staat zijn tot behoorlijk zelfstandig therapeutisch handelen binnen de gegeneraliseerde en specialistische zorg.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de opleiding nieuw is en noodzakelijk om de gewenste vernieuwing te realiseren. Dit is de enige NVAO-geaccrediteerde hbo master psychomotorische therapie in Nederland.

Ter onderbouwing van die stelling heeft aanvrager de voorgenomen opleiding vergeleken met enkele hbo masters in andere vaktherapeutische disciplines. Het gaat om twee masters of Arts Therapies, de master Music Therapy en de specialisatie psychosomatische fysiotherapie binnen een fysiotherapie master. Deze zijn in zeer geringe mate verwant omdat zij niet op het psychomotorische vak zijn gericht. Bovendien worden afgestudeerden met een bachelor diploma psychomotorische therapie niet toegelaten. Weliswaar bestaat er een toegankelijke post-hbo opleiding psychomotorische kindertherapie. Deze resulteert echter niet in een mastergraad. Zo is er ook een minor psychomotorische therapie bij de Vrije Universiteit. Deze is niet direct toegankelijk voor bachelor studenten psychomotorische therapie en resulteert ook niet in een mastergraad.

Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de inhoud van de opleiding nieuw is. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat MPT aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 3 van 7 Beoordeling maatschappelijke behoefte

Een complexere beroepspraktijk vraagt om een hoger opleidingsniveau en opscholing. Het doel is om het aantal masterstudenten uit te breiden en praktijkgericht onderzoek in het hbo te versterken (De Waarde(n) van weten, Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025). Ook de Vereniging Hogescholen wil inzetten op groei van de studenteninstroom in hbo masters en meer hbo masters ontwikkelen (Actieplan Professionele Masters, juni 2016).

Zorginstituut Nederland constateert dat er geen onderzoekscultuur heerst in het vakgebied (Rapport 'Vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ', 2015, 26 november 2015, kenmerk 2015130207). Er is sprake van enige evidentie die blijkt uit multidisciplinaire richtlijnen waarin verschillende vaktherapievormen worden aanbevolen. Voor wetenschappelijke onderbouwing adviseert Zorginstituut Nederland hogescholen met vaktherapeutische opleidingen samen te werken met universiteiten. MPT sluit met het lectoraat Bewegen, Gezondheid & Welzijn daarop aan dankzij samenwerking met de universiteiten in Groningen, Nijmegen, Utrecht en Amsterdam (Vrije Universiteit), in de vorm van promotietrajecten. Ook mastertheses zullen zorgen voor sterkere onderbouwing van therapeutische interventies.

De aanvrager heeft desk research uitgevoerd ter onderbouwing van de behoefte aan MPT (Rapportage deskresearch arbeidsmarkt en instroom, master psychomotorische therapie, 2017). Zonder bekostiging zijn sommige masters niet levensvatbaar, terwijl ze in een maatschappelijke behoefte voorzien. Inmiddels zijn bijvoorbeeld Muziektherapie van Artez en Codarts en Dance Therapy van Codarts bekostigd. Deze zijn in principe niet toegankelijk voor studenten van de bachelor psychomotorische therapie.

Per jaar studeren 100 bachelor studenten psychomotorische therapie af bij de aanvrager. Eén op de drie afgestudeerden heeft interesse in MPT. Slechts 10% daarvan (2 of 3 studenten) gaat deze volgen. Circa 12 geïnteresseerden haken af. Hierdoor bestaat de studentenpopulatie voornamelijk uit studenten met bachelors in aanpalende beroepen. Als belangrijkste reden om af te zien van de master wordt door 36% aangegeven dat de kosten te hoog zijn. Als bachelor afgestudeerden al een baan hebben is het collegegeld voor de master zelden de reden voor niet doorstuderen. De afgelopen jaren trokken de open dagen voor MPT ca. 75 bezoekers.

De Minister van VWS steunt kwaliteitsregisters zoals het Register Vaktherapie (Commissiebrief Tweede Kamer inzake Reactie NU '91, 2015, kenmerk 723703-133155-MEVA) dat de kwaliteit van beroepsbeoefening van geregistreerde professionals bewaakt. Voor een seniorregistratie is een master diploma vereist. Naar schatting zijn er ca. 1000 psychomotorische therapeuten in Nederland. Eén op de tien is master opgeleid.

De Minister van VWS vindt tevens dat de vaktherapeutische beroepsgroep, waar psychomotorische therapie onder valt, de interventie moet onderbouwen. Dit kan niet door bachelor opgeleide therapeuten worden vormgegeven. Daarom is een master voor psychomotorische therapeuten nodig (Kamerbrief inzake rapport Vaktherapie in de GGZ, kenmerk 870136-144123-CZ).

pagina 4 van 7 De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat een maatschappelijke behoefte is aangetoond.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Er zijn weinig concrete gegevens over de arbeidsmarktbehoefte voor psychomotorische therapeuten. De aanvrager merkt op dat MPT een deeltijdopleiding is voor reeds werkende professionals waardoor er geen extra druk wordt uitgeoefend op de arbeidsmarkt.

De verkenningcommissie HSAO stelt dat in het sociaal agogische veld meer vraag zal ontstaan naar professionals met een master. Het UWV (UWV landelijke arbeidsmarktprognose 2017 update 30 januari 2017) verwacht dat het aantal banen in de zorg- en welzijnssector zal toenemen.

Van de instellingen verwacht 43% dat de vraag naar vaktherapeuten licht zal dalen en 13% verwacht een sterke daling wegens bezuinigingen en veranderende zorginhoud. Door de transitie van zorg naar gemeenten is het voor vaktherapeuten soms lastig om een plek op te eisen op de lokale markt. Daarom is het belangrijk dat zij zich duidelijk weten te profileren in bijvoorbeeld een coachende of meer specialistische rol (Van der Lugt, maart 2016, De vaktherapeut specifieke kennis maar breed inzetbaar, e-magaZiNe GGZ totaal, p.27 en 28).

In 2016 is een enquête ingevuld door 172 alumni van de bachelor en master psychomotorische therapie van de aanvrager (Alumni-onderzoek Calo Windesheim, 2016). Daaruit blijkt dat 20% van de studenten na afstuderen het werkveld verlaat. Degenen met een master hebben vrijwel allemaal een vaste aanstelling. Acht op de tien werkt als psychomotorisch therapeut/bewegingsagoog en ruim een derde als docent. Van degenen met een bachelor werkt twee derde als psychomotorisch therapeut/bewegingsagoog en 15% als groepsbegeleider. Andere beroepen die niet bij de master afgestudeerden voorkomen maar wel bij de bachelor afgestudeerden zijn groepsbegeleider, sportinstructeur, gemeentefunctionaris en buurtsportcoach. Ze zijn juist minder vaak docent of ondernemer. Opvallend is dat afgestudeerden van MPT vaker meerdere functies vervullen dan bachelor afgestudeerden (38% vs. 18%), met name als docent.

De functietevredenheid is hoger bij master dan bij bachelor afgestudeerden (91% vs. 78%). Bachelors geven aan dat ze meer behoefte hebben aan nascholing dan masters (70% vs. 52%). Laatstgenoemden zijn meer tevreden over de diepgang en moeilijkheidsgraad van de opleiding. Ook is een kwart van de afgestudeerden met een bachelor op zoek naar geschikt werk voor een psychomotorische therapeut. Dit is bij de mastergroep niet het geval. Er is behoefte aan hoger geschoolde therapeuten.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Vanaf 11 mei 2017 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Christelijke Hogeschool Windesheim om MPT in Zwolle aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 5 van 7 gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Aanvrager heeft geen prestatieafspraken opgevoerd. Aangezien de opleiding niet aansluit op de prestatieafspraken dient de aanvraag te voldoen aan alle elementen van criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante onbekostigde opleidingen (zie Tabel 1). Bekostigde aanverwante vaktherapeutische opleidingen zijn niet toegevoegd omdat deze in principe niet toegankelijk zijn voor mensen met een bachelor psychomotorische therapie.

Tabel 1. Instroomcijfers van verwante hbo masters.

master	instelling	bekostiging	Laatst bekende instroom
Psychomotorische Therapie	Hogeschool Windesheim Zwolle	nee, gesubsidieerd	21
Fysiotherapie, specialisatie Psychosomatische fysiotherapie	Hogeschool Utrecht	onbekostigd	nog niet gestart

*In 2017 zal geen nieuwe groep starten.

Bron: aanvraag

Per jaar behalen ca. 100 studenten in Nederland de bachelor psychomotorische therapie (zie Tabel 2).

Tabel 2. Diploma's voltijd bacheloropleidingen psychomotorische therapie.

hogeschool	2011	2012	2013	2014	2015
Christelijke Hogeschool Windesheim	86	62	68	81	90
Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Creatieve therapie, studierichting MPT*	31	26	29	18	25
<i>totaal</i>	<i>117</i>	<i>88</i>	<i>97</i>	<i>99</i>	<i>115</i>

De doelgroep van MPT betreft deze afgestudeerden van de bachelor psychomotorische therapie, te meer omdat zij niet kunnen instromen in aanverwante masters. Ook kunnen studenten van de post-hbo opleiding psychomotorische kindtherapie sinds 2014 via een maatwerktraject MPT behalen. De afgelopen jaren volgden ca. 15 studenten per jaar MPT, waarvan 2 à 3 de bachelor psychomotorische therapie als vooropleiding hebben. Hooguit één persoon per jaar stopt voortijdig met MPT. De studenten komen uit het hele land. Ze zijn bovengemiddeld tevreden met de inhoud, praktijkgerichte insteek en docenten. De afgelopen jaren was MPT zelfs de studie met de hoogste studenttevredenheidsscore binnen Windesheim.

Eén op de drie afgestudeerden heeft interesse in de master, maar 36% van hen haakt af vanwege de hoge kosten. Dit betekent dat circa 12 geïnteresseerden afhaken. Hierdoor bestaat de huidige studentenpopulatie voornamelijk uit studenten met bachelors in aanpalende beroepen. Van deze bredere studentenpopulatie haakten vorig jaar 5 geïnteresseerden af vanwege de kosten. Dit betekent dat met bekostiging de voorspelde instroom 12 extra studenten uit de

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 6 van 7 bachelor psychomotorische therapie en 5 brede studenten extra zal bedragen boven op het gangbare aantal van 15 studenten. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen opleiding wordt afgezet tegen de specifieke arbeidsmarktbehoefte die bij criterium b aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt gezien enige ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur. Christelijke Hogeschool Windesheim beschikt over theorielokalen, praktijkzalen, een digiLAB en toegang tot wetenschappelijke literatuur. Kennis zal circuleren tussen docenten van MPT, de bachelor psychomotorische therapie, Physical Education & Sport Pedagogy, Leren & Innoveren en Educational Needs. MPT zal in samenwerking met het lectoraat Bewegen, Gezondheid & Welzijn worden uitgevoerd, met een dragende lector en geadviseerd door een klankbordgroep van lectoren en hoogleraren uit de sectoren zorg, onderwijs en onderzoek. In samenwerking met onder andere de Rijksuniversiteit Groningen, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit van Utrecht zullen promotietrajecten worden begeleid waarin onderzoek wordt gedaan naar de effectiviteit van psychomotorische interventies.

Vestiging van de opleiding in Zwolle heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod. De commissie concludeert dat er voldoende ruimte in het landelijk aanbod bestaat om MPT te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.